

2000 kroner – eller et stenbrud...

Af: Thor Aage Christoffersen i Bornholms Tidende, lørdag den 15. juni 1974.

Historien om, hvordan det lykkedes en udholdende husmand at redde Klintebakken ved Aakirkeby fra at blive et stenbrud.

Klintebakken syd for Aakirkeby, en granitknude, der rager ud til Sydbornholm, hvor sandstenen ligger i store flager, er et område, som mange Aakirkeby-boere – og mange andre med – benytter til spadsereture.

Enkelte tager turen hver dag, mens andre kommer en gang eller to om året.

Ungdommen kommer der vel kun om sommeren, når de lyse sommernætter lokker til sværmeri – sådan var det i det mindste i min ungdom – men på all tider af året er der smukt dernede. Nu er der ryddet og fremkommeligt, og forhåbentligt bliver den grønne pest holdt i ave fremover, så der altid vil være mulighed for at finde frem til seværdighederne.

En spadseretur på Klintebakken er altid en oplevelse, og hvis De skulle finde på at tage turen, kan De i taknemmelighed over oplevelsen sende en stille tak tilbage til en husmand, der faktisk reddede dette naturskønne område fra at blive et stort gabende stenbrud.

Det var min far, Hans Chr. Nielsen, som boede på Hadeborg, der ejede hele området omkring Klintebakken, fortæller hans søn Chr. Nielsen, Lykkesvej, Aakirkeby, der overtog sit fødehjem. Der var altid megen færdsel over Klintebakken, hvor vi havde køerne gående til græsning, og når folk passerede de gamle stengærder, kom de let til at rive nogle sten ned. Dem lod de bare ligge, så køerne let kunne løbe ud, og så var der altid ballade med de løse dyr.

Min far ville lukke det hele af med rigtige gærder, men det måtte han ikke for kommunen, der i stedet ville sætte møller op ved indgangen, så folk fortsat kunne have lov til at passere over området. Det fik de så lov til, og der blev sat møller op, der var godt og vel halvanden meter høje. Køerne fandt imidlertid hurtigt ud af, at de kunne snige sig under vingerne på disse møllerne, og så var der ballade igen. Så blev der sat jernstivere ind under vingerne til at stoppe køerne, og så gik det nogenlunde, men det gik den gang som nu, at ødelæggelsestrangen var stor. Folk rev i stykker, og når køerne trykkede på vingerne, gik de helt i stykker, og så var der ballade med løse dyr igen. Far var ked af al den ballade, og han ville spærre helt af, som han havde truet med tidligere, så der ikke var muligheder for at passere.

Renten steg.

Fra kommunens side var der et par gange tale om at købe hele Klintebakken for at frede den, og bl.a. var Forskønnelsesforeningen inde i billedet. Det var i 1911 så vidt jeg husker. Min far havde på et eller andet tidspunkt optaget et lån på 2.000 kr., i Sparekassen, og da renten steg, kunne han ikke forlige sig med det, fordi han mente, at renten skulle ligge fast, men det er jo ikke vilkårene. Min far forlangte derfor 2.000 kr. for at afstå de ca. fire tdr. land, som udgjorde selve Klintebakken for på den måde at kunne få midler til at indbetale det lån, som han havde i Sparekassen – og derved undgå den højere rente. Forskønnelsesforeningen ville imidlertid ikke betale så meget for arealet, men min far var stædig og sagde, at det gjorde heller ikke noget, for så ville han gå i gang med at lave et stenbrud under bakken. Det fik han besked på, at det måtte han ikke, men min far var stadig stædig og svarede, at det ville han nu ikke spørge nogen om, da det var hans ejendom.

For 2.000 kr.

Af og til blev der snakket om problemerne og købet, men der kom ingen løsning på det, og en skønne dag fik far fat på en ældre mand, som han fik sat i gang med at bore i enkelte løse stene, så de kunne sprænges. Der blev sprængt enkelte hjørner af nogle stene, men så kom man fra kommunen og Forskønnelsesforeningen aldeles omgående med den besked, at det måtte han absolut ikke. Man ville gerne købe arealet for det forlangte beløb for at sikre det, og oven i købet stablede man de sprængte stenklodser op og plantede imellem dem. Min far fik 2.000 kr. for de godt fire tdr. land, og så fik han lov til at beholde en gang langs den nordre side, så han kunne drive køerne til vands ved dammen mod øst.

Kantsten i Aakirkeby.

Men, blev der alligevel ikke brudt sten på Klintebakken?

Jo, men det var nord for det solgte areal lige øst for ejendommen, altså ikke i selve Klintebakken. Det var i avlsjorden, hvor der var nok at tage af. Der blev sprængt sten i nogle år, og der var fire mand i arbejde. Enok Mogensen, Hjalmar Blomgren, Oluf hvis efternavn jeg ikke kender og Oskar Bergstrøm. Det var især kantsten til gaderne i Aakirkeby, som bygmester Janus Hansen brugte, når han anlagde dem, men der blev også lavet både brosten og paksten til ham. Der var steder i klippen, hvor der var fint og gav fine sten, men der var også steder, hvor stenen var meget dårlig, så det næsten kun gav ros.

Når det gik fint for stenhuggerne, gik de i bakkerne og slappede af, mens de arbejdede hårdt og længe, hvis det gik skidt en dag. På en god dag hyggede de sig i bakkerne og slappede af ved at hugge figurer i stene dernede. Hjalmar Blomgren huggede sit eget navn i en sten, og i en anden ved siden af huggede han hovedet af en soldat, mens Enok Mogensen huggede hovedet af en mand i en tredje sten..

Hønen og hanen – og kalvestegen.

Det er nogle af seværdighederne på Klintebakken, men der er jo også Kyllingehønen, Hanen og Kalvestegen. De to første er to vandreblokke fra Istiden, mens det sidste er en flad klippe, hvor man i gamle dage tegnede op, hvordan en kalv skulle skæres ud.

Til Kyllingehønen, der ligger på flere små stene – deraf navnet – knytter der sig den historie til, at det skal have været en svensk troldkælling, der kastede den store klippeblok fra Sverige for at ramme Aa Kirkes tårn, fordi hun ikke kunne lide klangen fra kirkeklokkerne. Men, hun sigtede for dårligt og ramte forbi, så derfor endte stenen på Klintebakken. Geologerne har en anden forklaring: At stenen stammer fra Istiden.

Får eller geder.

Der er altså ikke sprængt sten i selve bakken?

Nej, der er aldrig rørt nogen stene udover de løse stene, der blev sprængt, da far ville gøre myndighederne bange. Godt det samme, for der har altid været dejlige læpladser at hygge sig ved, men desværre tog torne overhånd et stykke tid. Nu er der blevet ryddet fint igen, og det er godt, for ellers er jeg bange for, at det ville være blevet en rigtig ræveskov, som det er gået længere henne mod byskoven.

Under krigen havde vi får gående på Bakken, og de holdt den grønne pest pænt nede. Jeg tror godt, at man med fordel kunne have får eller geder gående i bakkerne igen, hvis der bliver heget ind.

åge